

Втрата європейської ліхенології
Іван ПІШУТ (*Ivan PIŠUT*)
(13.03.1935 – 14.12.2017)

У грудні 2017 року на 82-му році життя не стало відомого словацького ліхенолога, педагога та діяча з охорони рослинного світу, фундатора ліхенологічного гербарію в історико-краєзнавчому музеї м. Братислави (BRA), невтомного видавця ексикат словацьких лишайників, засновника словацької ліхенологічної школи, великого знавця гір, чуйної та доброї людини Івана Пішута.

Більша частина життя Івана Пішута пов'язана з Братиславою, де він народився. Навчався на природничому факультеті Братиславського університету імені Яна Амоса Коменського, потім продовжив навчання в Карловому університеті Праги на кафедрі ботаніки за спеціальністю "ліхенологія". В 1958 р. він повернувся до Братислави і з ентузіазмом розпочав ліхенологічні дослідження. Іван Пішут спочатку працював у Словацькому Інституті охорони пам'яток та природи, потім упродовж 28 років – у Словацькому національному історико-краєзнавчому музеї (м. Братислава), згодом в Інституті ботаніки Словацької Академії наук, де заклав основи для створення відділу безсудинних рослин.

Під час його роботи в Словацькому історико-краєзнавчому національному музеї (1961–1989) ліхенологічна колекція збільшилася від 460 до 67 000 зразків, а бріологічна – від 1 676 до 38 000 зразків. Книга "Загадковий зелений лишайник" ("*Záhadný zelený lišajník*"), видана вченим у 1984 р., швидко набула популярності й ввійшла до списку обов'язкової для студентів-ботаніків.

Іван Пішут досліджував лишайники в різних оселищах: від майже природних пралісових масивів до лісових територій, які зазнали значних антропогенних трансформацій, і міських насаджень. У 1962 р. Іван Пішут уперше в Центральній Європі започаткував дослідження впливу викидів з ізольованих промислових об'єктів на лишайники, а в 1974 р. першим у світі розпочав

вивчення дії магнієвих викидів на епіфітні лишайники. Результати досліджень з різних гірських районів Словаччини представлені в понад 400 наукових публікаціях вченого.

Іван Пішут є співавтором Червоної книги криптогамних рослин Словаччини, він підготував перший Червоний список лишайників Словаччини, брав участь у підготовці його наступних видань. Вчений доповнив відомості щодо різноманіття лишайників Балканського п-ва, Кавказу, Туреччини, Центральної Азії, Гренландії тощо.

Завдяки зусиллям Івана Пішута в Словаччині ліхенологія отримала визнання та належний розвиток. Невтомний ентузіазм вченого, його яскравий талант і енергія сприяли розвитку ліхенологічної науки в сусідніх країнах – Чехії та Угорщині.

До 70-річчя від дня народження Івана Пішута журнал "Mycotaxon" видав спеціальний випуск під назвою "Центральноевропейські лишайники: різноманіття та загрози", що містив добірку праць фахівців з Німеччини, Польщі, Чехії, Естонії, Австрії та Словенії.

Подробиці автобіографії Івана Пішута були опубліковані на сторінках "Українського ботанічного журналу" з нагоди 80-річчя вченого в 2015 р. (т. 72, № 2, с. 196–197). Був проведений міжнародний ліхенологічний семінар "Центральноевропейські лишайники – суміш біогеографічних елементів" (м. Братислава, 17 березня 2015 р.).

Висловлюємо щире співчуття рідним та колегам з приводу втрати чудової людини, знаного вченого-ліхенолога, Вчителя Івана Пішута. Пам'ять про нього залишиться в серцях всіх, хто працював з ним, а також у численних публікаціях вченого та його учнів і послідовників.

С.Я. КОНДРАТЮК